

Genderová rovnost ve vzdělávání v České republice i v zahraničí

Booklet příkladů dobré praxe
pro vyučující, vedení škol
a státní politiku vzdělávání.

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

| Nadace OSF

VĚBOR DOBRÉ VŮLE
Nadace Olga Havlové

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Cílem programu je dále inspirace k aktivnímu občanství a pomoc znevýhodněným skupinám. Program Active Citizens Fund vstoupil do České republiky v září roku 2019 s cílem podpořit neziskové organizace neohledně na jejich velikost a zkušenosti. V České republice jej spravuje konsorcium, které tvoří Nadace OSF, Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové a Skautský institut. Program je realizován v rámci Fondů EHP a Norska 2014–2021. Prostřednictvím Fondů EHP a Norska přispívají státy Island, Lichtenštejnsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s 15 evropskými státy. Důležitým posláním programu je také spolupráce mezi Českou republikou a dárcovskými státy. Jde o spolupráci mezi českými neziskovými organizacemi a organizacemi z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

Autorky:

MgA. Bc. Eva Lukešová,
Mgr. at Mgr. Tamara Jačisko Nasri

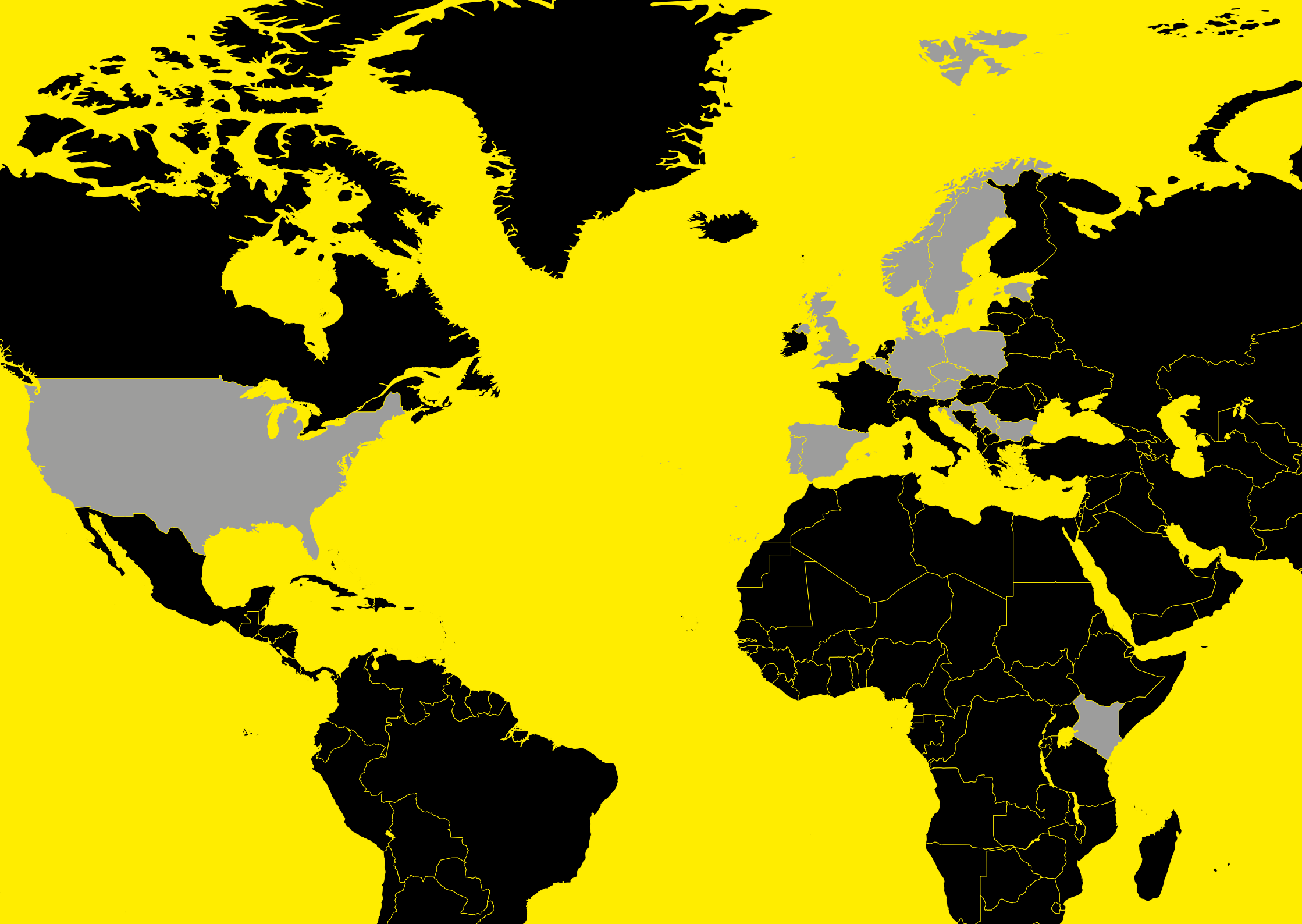
Podpůrná práce:
Kateřina Ježová

Grafická a typografická práce:
Studio Zobrazení
(Tereza Bierská a Nela Klímová)

Tento booklet vznikl v rámci
projektu: WITH YOU*TH towards an
active citizenship

Jazyková korektura:
Mgr. Dagmar Matulíková

Číslo projektu:
62500-2019-002-0016

Obsah

Úvod	1	Příklady dobré praxe pro vyučující a vedení škol	10	Příklady dobré praxe pro univerzity	19	Příklady dobré praxe pro školy a univerzity zabývající se oblastí STEM	30
Příklady dobré praxe pro státní politiku vzdělávání	2	Webináře pro vyučující na téma genderově citlivého vzdělávání	11	Datasets – monitoring údajů o genderové rovnosti ve vědě a vysokém vzdělávání	20	Jednodenní vzdělávací akce v Microsoftu	31
Ukotvení prevence a řešení sexuálního obtěžování ve školském zákoně	3	Infografiky na nástěnku – informační letáky pro vyučující	12	Praktické kroky k rozšíření genderové kompetence v univerzitních procesech	21	Kariérní IT portál: Czechitas	32
Ukotvení genderové rovnosti v Rámcovém vysokoškolském zákoně	4	Mentoringový program: Od ženy k ženě	13	Metodika genderově senzitivní komunikace na univerzitní půdě	22	Workshop DigiPippi: Zvýšení počtu žen v IT oborech	33
Meziresortní akční plán pro politiku LGBTI	5	Výukové hodiny sebeobrany pro žačky i žáky	14	Univerzitní program kulturně zodpovědné výuky a učení	23	Soutěž: rozvíjení podnikatelských schopností mladých žen	34
Komisař/ka pro ochranu rovnosti a vzdělávací panel mladých komisařů a komisařek	6	Webový portál zabývající se násilím v milostných vztazích	15	Příručka pro začleňování trans lidí do vysokoškolského vzdělávání	24	Národní den otevřených dveří pro dívky	35
Komisař/ka pro ochranu rovnosti a vzdělávací panel mladých komisařů a komisařek	6	Workshopy pro mladé lidi o maskulinitě	16	Ocenění za genderovou perspektivu ve výuce	25	Komplexní program a kemp pro dívky v IT	36
Ombudsosoba pro školáky a školačky	7	Výuková platforma Československo v paměti žen	17	Zavedení politiky školy k romantickým/sexuálním vztahům mezi vyučující/m a studující/m	26	Letní škola (F)IT pro holky	37
Vzdělávací průvodce – Gender mainstreaming ve státní správě	8	Školení pro vyučující v otázkách sextingu, kyberbezpečnosti a ochrany mladistvých	18	Zavedení oficiálního dokumentu / deklaráce odmítnutí nepřípustného chování	27	Girls' Day: den otevřených dveří veřejných institucí a společností	38
Boys' Day: den otevřených dveří v nemocnicích a školách	9			Pravidelné školení o problematice sexuálního a genderově motivovaného obtěžování a jejího řešení	28	Zavedení nového oboru k přilákání dívek k IT	39
				Univerzitní cena pro ženy	29		

Úvod

Booklet je vynikajícím nástrojem pro všechny osoby, které hledají rychlý a srozumitelný způsob, jak se seznámit s dobrými praktikami podporujícími genderovou rovnost ve vzdělávání. Obsahuje přehled opatření, která jsou rozdělena do čtyř kategorií pro snazší orientaci všech zúčastněných stran.

① První kategorie uvádí příklady dobré praxe pro státní politiku vzdělávání, ② druhá kategorie informuje o příkladech dobré praxe pro vyučující a vedení škol, ③ třetí předkládá příklady dobré praxe pro univerzity a ④ čtvrtá představuje příklady dobré praxe pro školy a univerzity zabývající se oblastí STEM – přírodními vědami (Science), technologiemi (Technology), technikou (Engineering) a matematikou (Mathematics).

Booklet je navržen tak, aby poskytoval informace a pomáhal uživatelům a uživatelkám při vytváření efektivních a účinných řešení, která vedou k volbě povolání bez genderových předsudků nebo zajišťují bezpečné a respektující školní či univerzitní prostředí.

Příklady dobré praxe

pro státní
politiku
vzdělávání

1

2

Švédsko

Název opatření:

Ukotvení prevence a řešení sexuálního obtěžování ve školském zákoně

Popis opatření Základním dokumentem pro švédské vzdělávání je školský zákon (*The Swedish Education Act*). Tento zákon spolu se švédským zákonem o diskriminaci definuje sexuální obtěžování, také ukládá vedení škol ohlašovací povinnost a požadavek na každoroční vypracování plánu proti hrubému zacházení. Na dodržování těchto zákonných povinností dohlíží vládní orgán Ombudsosoba¹ pro rovnost.

Školský zákon stanovuje, že škola má odpovědnost za zviditelnění a potlačení genderových vzorců, které omezují učení, výběr a rozvoj studujících. Podle zákona by studující měli být povzbuzováni také k rozvoji schopností a zájmů, aniž by byli omezováni představami o tom, co je ženské a co mužské.

Zdroje Pravidla a povinnosti pro předškolní zařízení, školy a pro další instituce podléhající školskému zákonu: <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/krankande-behandling-mobbning-och-diskriminering>
Opatření proti hrubému zacházení: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/atgarder-mot-krankande-behandling>
Učební plán: <https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasiesarskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasiesarskolan/laroplan-gysar13-for-gymnasiesarskolan>

¹ Termín *ombudsosoba* je rodově neutrální označení, a proto jej preferujeme před termínem *ombudsman*, který spíše asociuje muže. V českém jazyce není toto označení prozatím ukotveno, je však překladem anglického termínu *ombudsperson*.

Německo

Název opatření:

Ukotvení genderové rovnosti v Rámcovém vysokoškolském zákoně

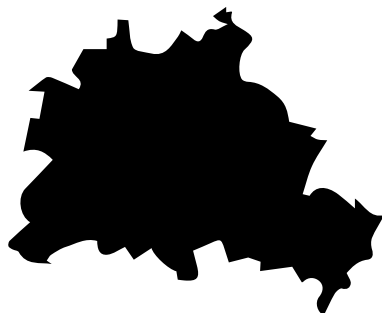
Popis opatření	Německo zakotvilo genderovou rovnost ve vzdělávání v Rámcovém vysokoškolském zákoně (<i>Hochschulrahmengesetz – zkr. HRG</i>) v paragrafu 3 s názvem Rovná práva pro ženy a muže. Tento paragraf zavazuje vysoké školy k povinnosti podporovat rovnost žen a mužů a usilovat o odstranění existujících nerovností. Poskytování veřejných prostředků vysokým školám je pak podmíněno dodržováním tohoto závazku, a to paragrafem 5, který také stanovuje, že vysoké školy musí usilovat o přiměřené zastoupení žen a mužů v orgánech vysokých škol. A nakonec je ukotveno pravidelné vyhodnocování toho, jak vysoké školy plní své povinnosti týkající se rovnosti žen a mužů, a to v paragrafu 6.
----------------	---

Zdroje	Rámcový vysokoškolský zákon: https://www.gesetze-im-internet.de/hrg/index.html#BJNR001850976BJNE00161116
--------	--

Berlín

Název opatření:

Meziresortní akční plán pro politiku LGBTI

Popis opatření

Berlín je se svou státní LGBTI politikou průkopníkem. Iniciativa „*Berlín stojí za sebeurčení a přijetí genderové a sexuální rozmanitosti*“ (zkr. *IGSV*) je zaměřena na všechny lidi žijící v Berlíně a tvoří politický rámec pro veškerou práci berlínského Senátu v otázkách LGBTI. *IGSV* má formu akčního plánu s 92 jednotlivými opatřeními rozdělenými do devíti oblastí činnosti. Dvě z nich se věnují explicitně vzdělávání. Většina z 92 opatření již byla dokončena nebo se v současnosti provádí.

Iniciativa *IGSV* zaměřená na zakotvení antidiskriminace a rozmanitosti jako průřezového tématu ve státní správě hraje významnou roli při zajišťování toho, aby byly veřejné služby více přizpůsobeny potřebám LGBTI. Meziresortní akční plán navíc zvyšuje efektivitu státní správy tím, že pomáhá propojovat jejich jednotlivé části, což znamená, že do jeho realizace jsou zapojeny všechny správy Senátu.

Zdroje

Akční plán *IGSV*: <https://www.berlin.de/sen/lads/schwerpunkte/lbtti/igsv>

Srbsko

Název opatření:

Komisař/ka pro ochranu rovnosti
a vzdělávací panel mladých
komisařů a komisařek

Popis opatření Srbsko na základě zákona o diskriminaci zřídilo pozici Komisaře/ky pro ochranu rovnosti. Je to nezávislý, autonomní a specializovaný státní orgán, který mimo jiné realizuje vzdělávací aktivity zaměřující se na prevenci diskriminace a podporu rovnosti.

Lze jmenovat aktivitu „*Bojovnice a bojovníci proti diskriminaci*“ – *Panel mladých komisařů* (“*Discrimination Busters*” *Panel of Young Commissioners*). Tento panel sestává z dětí a mladých dospívajících, kteří se účastní workshopů a činností připravených současnou Komisařkou pro ochranu rovnosti. Komisařka panelistům vysvětluje problematiku diskriminace, respektování lidských práv a rovnosti. Panelistky a panelisté se na kurzu učí vyjadřovat svůj názor na diskriminaci a její příčiny a také navrhnout efektivní preventivní programy a aktivity proti ní. Program zároveň spoléhá na předávání získaných vědomostí a znalostí od panelistů a panelistek směrem k širšímu okolí a na vrstevnické skupiny.

Zdroje Pozice Komisaře/ky pro ochranu rovnosti: <https://ravnopravnost.gov.rs/en/background-information/>
„*Bojovnice a bojovníci proti diskriminaci*“ – *Panel mladých komisařů*: <http://ravnopravnost.gov.rs/en/children-should-be-taught-tolerance-and-respect-for-diversity/>

Švédsko

Název opatření:

Ombudsosoba pro školáky a školačky

Popis opatření

Součástí Švédské školní inspekce je také *Zástupce/kyně švédských dětí, studentů a studentek škol (Swedish Child and School Student Representative – zkr. BEO)*. Tento státní orgán je neformálně označován za ombudsmanskou funkci pro školáky a školačky. Přijímá stížnosti na školy, které údajně neuspěly při potírání ponižujícího zacházení či zanedbávají prevenci. *Zástupce/kyně švédských dětí, studentů a studentek škol* má silné zákonné pravomoci a může stanovit, že škola musí v budoucnu dodržovat školský zákon a také lze jménem dítěte nebo studující osoby požadovat náhradu škody. Pokud škola není ochotna zaplatit, může *BEO* zastupovat děti či studující a požadovat náhradu škody v občanskoprávní žalobě u soudu.

Zdroje

BEO: informace pro vyučující: <https://www.rfsu.se/globalassets/pdf/information-for-teachers.pdf>
BEO a školní inspekce: <https://www.skolinspektionen.se/other-languages/english-engelska/>
Studie případů Švédské školní inspekce: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1756061617302355>

Evropská unie

Název opatření:

Vzdělávací průvodce – Gender mainstreaming ve státní správě

Popis opatření

Gender mainstreaming byl institucemi EU přijat jako strategie na podporu rovnosti žen a mužů ve státních politikách a programech. Za účelem poskytnout aktérům a aktérkám státní správy příslušné znalosti, které jim umožňují přispět k účinnému provádění strategie gender mainstreamingu v jejich oborech, vznikl *Tréninkový průvodce rovností žen a mužů (Gender equality training guide)*. Tento průvodce umožňuje vnímat praktický význam genderové problematiky rovnosti a zvyšuje ochotu zaměstnanců a zaměstnankyň pracovat v oblasti rovnosti žen a mužů.

Zdroje

Tréninkový průvodce rovností žen a mužů (EN):
<https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/mh0716093enn.pdf>

Rakousko

Název opatření:

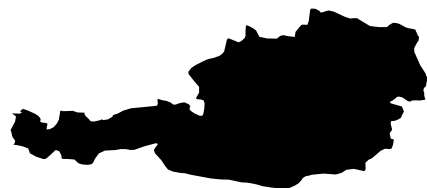
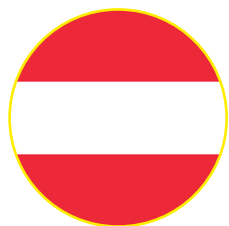
Boys' Day: den otevřených dveří
v nemocnicích a školách

Popis opatření

Spolkové ministerstvo práce, sociálních věcí a ochrany spotřebitele ve snaze zvýšit počet mužů v sociálních a pedagogických profesích vytvořilo iniciativu, která umožňuje chlapcům zúčastnit se zkušebního dne ve školách i v nemocnicích. Iniciativa tak nabourává představu o genderově stereotypních povoláních.

Zdroje

www.boysday.at

Příklady dobré praxe

pro vyučující
a vedení
škol

Česká republika, Estonsko, Norsko

Název opatření:

Webináře pro vyučující na téma
genderově citlivého vzdělávání

Popis opatření

V rámci mezinárodního projektu Fair play at schools vzniklo deset webinářů pro vyučující 2. stupně ZŠ. Krátká videa vzdělávají v tématech: maskulinita, mužství a muži; kritika norem; genderově nestereotypní volba povolání; genderově citlivá výuka; sexuální výchova; prevence sexuálního obtěžování; propagace genderově nestereotypní volby povolání v Estonsku; transgender osoby a problémy, se kterými se potýkají; úvod do sexuální výchovy a v neposlední řadě gender a sexuální diverzita.

Zdroje

Web projektu: <https://www.gendernora.cz/fair-play-ve-skolach-1/>
Youtube kanál: (CZ, EN, EST, NO) <https://www.youtube.com/watch?v=rBzfnYkyVWk&list=PLY-us1Ap7LXnrqUwwc8FC7WGqI4NORvw0>

Česká republika

Název opatření:

Infografiky na nástěnku –
informační letáky pro vyučující

Popis opatření

V rámci mezinárodního projektu WITH YOU*TH towards an active citizenship vzniklo 10 infografik vhodných na školní nástěnky, či spíše jako účinná pomůcka pro vyučující a pro výchovné poradce a poradkyně, která pomáhá vysvětlit složitá témata v jednoduchém, grafickém formátu.

Infografiky prezentují tato témata: genderově citlivý jazyk; maskulinita: úskalí a profity; právní aspekty násilí a šikany na školách; genderově nestereotypní volba povolání; genderově senzitivní vzdělávání; sexuální a genderová identita ve vzdělávání; sexuální výchova ve školách; menstruace a výuka o ní; gender v tělesné výchově a sportu; genderově podmíněné násilí na školách.

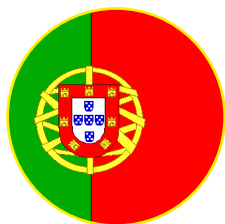
Zdroje

Infografiky (e-verze i tisková data):
<https://www.gendernora.cz/nase-temata/>

Portugalsko

Název opatření:

**Mentoringový program:
Od ženy k ženě**

Popis opatření	Projekt Od ženy k ženě (De Mulher para Mulher) se zaměřuje na ženy z etnických a kulturních minorit, které chtějí být aktivní součástí politického či občanského dění. V rámci programu jsou dospívající dívky mentorovány ženami, které v těchto oblastech již aktivní byly: jedná se například o poslankyně Evropského parlamentu, státní tajemnice, předsedkyně organizací zabývajících se právy žen a další. Cílem je podpořit vnitrogenerační a mezigenerační komunikaci a identifikovat další překážky, kterým ženy s odlišným etnickým a kulturním zázemím čelí při vstupu do politické a občanské sféry.
----------------	--

Zdroje	Mentoringový program: https://demulherparamulher4.wordpress.com/
--------	--

Nairobi

Název opatření:

Výukové hodiny sebeobranu pro
žačky i žáky

Popis opatření

Organizace No Means No Worldwide vytvořila výukové hodiny zahrnující genderově specifické kurikulum, které učí dívky mentálním, verbálním a fyzickým kompetencím s cílem předcházet sexuálnímu napadení. Chlapci se učí zpochybňovat kulturu znásilnění, porozumět koncepci souhlasu a jak jednat v případech, kdy se stanou svědkem nepřijatelného chování. Výuky se mohou účastnit dívky a chlapci ve věku od 10 do 20 let.

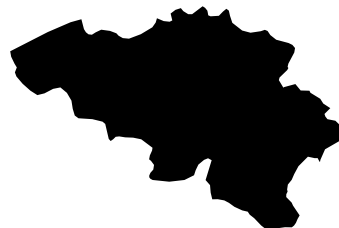
Zdroje

Výukový program: <https://www.nomeansnoworldwide.org/what-we-do-1>

Belgie

Název opatření:

Webový portál zabývající se násilím
v milostných vztazích

Popis opatření Belgická kampaň „Láska bez násilí“
("Love without violence") cílí na dívky
a chlapce ve věku 14–18 let, kteří byli buď
obětí, původcem/kyní či svědkem/yní násilí.

V rámci kampaně vznikl vzdělávací webový
portál, který informuje o podobách genderově
podmíněného násilí na vyřčených a prožitých
starostech a obavách mladých lidí. Nalézá se
zde i postup řešení v případě, že se osoba
stane obětí, původcem/kyní či svědkem/yní
násilí. V poslední řadě jsou zde krátká
vzdělávací videa o násilí a jeho formách.

Zdroje <https://www.aimesansviolence.be/la-violence-cest-quoi/>
Videa s EN titulky:
<https://www.youtube.com/watch?v=eoIIuM0XKbA>,
<https://www.youtube.com/watch?v=Qpy7LEsT5IE>

Belgie

Název opatření:

Workshopy pro mladé lidi o maskulinitě

Popis opatření	Oficiální web vlámské vlády Genderklik představuje Vzdělávací materiál pro mladé lidi o maskulinitě a kreativní průvodce pro vyučující a školy. Průvodce obsahuje workshopy o genderových stereotypch spojených primárně s muži a mužstvím.
----------------	---

Zdroje	Vzdělávací materiál pro mladé lidi o maskulinitě a kreativní průvodce pro vyučující a školy: http://genderklikvoorjongens.be/lesmateriaal.html#deboodschap
--------	---

Česká republika

Název opatření:

Výuková platforma Československo v paměti žen

Popis opatření

V rámci českého projektu Československo v paměti žen vznikla výuková platforma, která obohatí výuku moderních dějin o příběhy žen, jejichž zkušenosti se běžně nedostávají do učebnic dějepisu nebo dokumentárních filmů. Skrze rozhovory se ženami se žákům a žákyním přiblíží historie 20. století z pohledu konkrétních životů a osobních zkušeností. Ty jsou odlišné od klasické interpretace dějin, která dává důraz zejména na výklad politických a vojenských událostí.

Platformu lze také využít ve výchově k občanství, v českém jazyce, ve výtvarné či estetické výchově nebo ve výuce ICT.

Zdroje

<https://www.pametzen.cz>

Metodický list slouží k tomu, aby děti seznámil s metodou orální historie a jejími základními principy: <https://www.pametzen.cz/files/pametzen-metodika-oralni-historie23.pdf>

Belgie

Název opatření:

Školení pro vyučující v otázkách sextingu, kyberbezpečnosti a ochrany mladistvých

Popis opatření

Iniciativa Clicksafe se zaměřuje na školení vyučujících základních a středních škol v otázkách kyberbezpečnosti mladistvých se zaměřením na soukromí na internetu, sexting a jeho nebezpečí a kyber nátlak.

Školení se zaměřuje na osvětlení problematiky s odkazem na statistiky, trendy, rizika, ale i výhody, které souvisí s využíváním internetu mladistvými. Vyučující se seznámí také s praktickými pedagogickými nástroji, které mohou používat ve třídě v souvislosti s online bezpečností.

Zdroje

Iniciativa Clicksafe:
<https://childfocus.be/nl-be/Vorming/Professionals/Clicksafe>

Příklady dobré praxe

pro univerzity

Evropa

Název opatření:

**Datasety – monitoring údajů
o genderové rovnosti ve vědě
a vysokém vzdělávání**

Popis opatření

Datasety představují vizuální zprávy, které zobrazují důležité metriky o ženách ve vědě a vysokoškolském vzdělávání. Kategorizace dat podle cílových skupin (studující, absolventi/ky, výzkumníci/ce, zaměstnané osoby) pomáhá rychle vizualizovat trendy a vzorce v oficiálních statistikách. Vizualizace a celé datové sady lze stáhnout a použít k vytvoření vlastních souhrnů dat.

Zdroj

Datasety: <https://genderaction-data-dashboard.opi.org.pl/#/>

Rakousko

Název opatření:

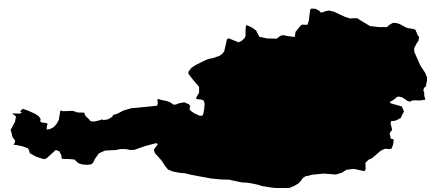
Praktické kroky k rozšíření genderové kompetence v univerzitních procesech

Popis opatření

Rakouské Spolkové ministerstvo pro vzdělání, vědu a výzkum sestavilo pracovní skupinu zaměřenou na „rozvoj a rozšíření kompetencí v oblasti genderové rovnosti na vysokých školách“. Ta poté vypracovala doporučení Rozšíření genderové kompetence v univerzitních procesech (Verbreiterung von Genderkompetenz in hochschulischen Prozessen) obsahující praktické kroky, které mají být použity na vysokých školách tak, aby došlo k rozšíření povědomí o problematice genderové rovnosti ve vysokoškolském prostředí a k její větší zakotvenosti na VŠ.

Zdroje

Dokument – Rozšíření genderové kompetence v univerzitních procesech:
https://www.bmbwf.gv.at/dam/jcr:e7ed5a8e-bcc3-46c4-b29a-13ec15eedb8c/HSK_Endbericht-Genderkompetenz_Langfassung-bf.pdf

Česká republika

Název opatření:

Metodika genderově senzitivní komunikace na univerzitní půdě

Popis opatření

Prorektorka Univerzity Hradec Králové vydala metodický dokument, který specifikuje klíčové principy genderově senzitivní komunikace na univerzitní půdě a v komunikaci s veřejností. Tento dokument specifikuje základní doporučené principy komunikace, mezi které patří vyvarování se užívání generického maskulina. Dále stanovuje i obecná pravidla doporučující například to, kdy je vhodné uvádět tvary obojího rodu či využívat formy s lomítkem v textu. Metodický dokument navíc obsahuje i doporučení k vizuální reprezentaci univerzity a jejich studentů a studentek. Cílem formulace těchto zásad je podpora jednotné komunikace ze strany UHK s náležitým zřetelem na genderovou citlivost v jazyce a komunikaci.

Zdroje

Metodika: <https://www.uhk.cz/file/edee/univerzita-hradec-kralove/uhk/uredni-deska/vnitri-predpisy-a-ridici-akty/ridici-akty/prorektori/smernice-a-pokyny/2021/doporuceny-postup-v-oblasti-uzivani-genderove-senzitivni-komunikace.pdf?v20211013150657>

USA

Název opatření:

Univerzitní program kulturně zodpovědné výuky a učení

Popis opatření

Univerzita *The Community College of Baltimore County* nabízí studujícím a vyučujícím každoročně program *the Culturally Responsive Teaching and Learning program (zkr. CRTL)*, který vede k sebereflexi a sebeuvědomování vlastních předsudků. Získané kompetence významně zlepšují schopnost komunikace a jednání s lidmi. Semináře a workshopy se zaměřují na 4 tematické oblasti: význam kultury a rasy, překonávání stereotypních hrozeb, kultura a myšlení, sociální kapitál a učení a péče o ostatní.

Zdroje

Programy CRTL: <https://crt-cc.org/>

Belgie

Název opatření:

Příručka pro začleňování trans lidí do vysokoškolského vzdělávání

Popis opatření

Odbor rovných příležitostí Ministerstva Valonsko-bruselské federace (*Direction de l'Égalité des chances du Ministère de la Fédération Wallonie-Bruxelles*) ve spolupráci s Akademií výzkumu a vysokého školství (*Académie de Recherche et d'Enseignement Supérieur*) vytvořil podpůrnou příručku pro začleňování trans osob do vysokoškolského vzdělávání ve Valonsko-bruselské federaci.

Zdroje

Příručka pro začleňování trans lidí do vysokoškolského vzdělávání: http://www.egalite.cfwb.be/index.php?eID=tx_nawsecured1&u=0&g=0&hash=7cdc3845e05e5d08f2efd2d0d1e5cfc-40d653f8f&file=uploads/tx_cfwbitemsdec/Guide_Trans_web.pdf

Španělsko

Název opatření:

Ocenění za genderovou perspektivu ve výuce

Popis opatření Univerzita v Santiago de Compostela každoročně pořádá *Cenu genderová perspektiva ve výzkumu a výuce (The Gender Perspective in Research and Teaching Award)*. Cílem ceny je ocenit a zviditelnit existující výukové a výzkumné postupy, které vynikají začleněním genderového hlediska. Uděluje se šest cen, z toho tři za pedagogické úspěchy.

Zdroje O ceně: <https://www.usc.gal/gl/servizos/area/igualdade/docencia-investigacion-transferencia/premios-introduccion-perspectiva-xenero>
O ceně anglicky: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/good-practices/spain/gender-perspective-research-and-teaching-award>
Analytický přehled udělování ceny 2006–2015: https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/structures_and_incentives_-_gender_perspective_research_teaching_award_spain.pdf

USA

Název opatření:

Zavedení politiky školy
k romantickým a sexuálním vztahům
mezi vyučující/m a studující/m

Popis opatření

University of Iowa deklaruje univerzitní politiku k romantickým a sexuálním vztahům mezi vyučující/m a studující/m. Tato politika požaduje odstranění možného konfliktu zájmů při existujícím romantickém či sexuálním vztahu mezi vyučující/m a studující/m (je zakázáno vyučování, hodnocení nebo dohlížení na akademickou práci své/ho partnera/ky).

Zdroje

University of Iowa: <https://opsmanual.uiowa.edu/community-policies/consensual-relationships-involving-students>

USA a Velká Británie

Název opatření:

Zavedení oficiálního dokumentu /
deklarace odmítnutí nepřipustného
chování

Popis opatření

Harvard University či Oxford University deklarují nepřipustné chování. Pro eliminaci sexuálního obtěžování se osvědčuje zavedení oficiálního dokumentu, který vymezuje pojem sexuální obtěžování, popisuje nepřipustné a rizikové chování, postupy při podávání stížností, postupy při řešení případů, návrh postihů a případně stanovení povinnosti pro studující, vyučující i ostatní pracovníky/ice vysoké školy projít školením o sexuálním obtěžování. Dokument má často podobu opatření rektora/ky či děkana/ky, případně jiného dokumentu s celouniverzitním dosahem, nebo má podobu dílčí kapitoly etického kodexu. Na zahraničních univerzitách obvykle existují oba dokumenty, přičemž etický kodex má obecnější ráz a deklaruje odmítání sexuálního obtěžování či šikany, na něj pak navazují opatření, která podrobně specifikují konkrétní mechanismy a postupy.

Zdroje

Oxford University:

<https://edu.admin.ox.ac.uk/harassment-advice#/>
<https://edu.admin.ox.ac.uk/university-policy-on-harassment>

Harvard University: <https://www.hupd.harvard.edu/sexual-and-gender-based-harassment-policy>

Česká republika

Název opatření:

Pravidelné školení o problematice sexuálního a genderově motivovaného obtěžování a jejího řešení

Popis opatření

Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně pro studující zavedla povinný kurz pro první ročník FaVU Orientation. Primárním cílem předmětu je seznámit studující s prostředím školy. Součástí je také absolvování workshopu, který studenty a studentky seznámí s problematikou patologického a problematického chování včetně sexuálního obtěžování, šikany a násilí a zprostředkovat jim informace o mechanismech a nástrojích řešení těchto problémů a zmocnit je v jejich pozici.

Zdroje

Popis předmětu: <https://www.favu.vut.cz/studenti/predmety/detail/257773>

Belgie

Název opatření:

Univerzitní cena pro ženy

Popis opatření

Nezisková organizace *Universite des Femmes* šíří kritickou analýzu společnosti z feministického pohledu. Každoročně uděluje univerzitní cenu *Women's University Prize* univerzitnímu příspěvku, který má významný přínos pro ženská studia. Finanční odměna je udělena práci z jakéhokoliv oboru, nicméně musí přispívat k obohacení znalostí užitečných pro ženy a pro genderové vztahy.

Cena se uděluje ve třech kategoriích podle stupně studia.

Zdroje

Pravidla soutěže: <https://www.universitedesfemmes.be/images/Universite-Femmes/Universite/Reglement-Prix-UF2018.pdf>
O soutěži: <https://www.universitedesfemmes.be/universite-des-femmes-bruxelles/prix-universite-des-femmes>

Příklady dobré praxe

pro školy
a univerzity
zabývající
se oblastí
STEM

Chorvatsko

Název opatření:

Jednodenní vzdělávací akce v Microsoftu

Popis opatření Jednodenní událost *@DigiGirlz Day* vytvořená za účelem zlepšení povědomí středoškolských studentek o tom, co kariéra v technologickém odvětví obnáší, a o příležitostech, které v tomto odvětví otevírá. Studentky tak stráví jeden den ve firmě Microsoft, kde na ně čekají semináře a workshopy uspořádané zaměstnanci, zaměstnankyněmi a partnerskými organizacemi.

Zdroje O *@DigiGirlz Day*: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/good-practices/croatia/microsoft-croatia-empowering-girls-choose-ict-digigirlz>
Dokument o *@DigiGirlz*: https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/good_practice_croatia_ict_digigirlz_final.pdf
@DigiGirlz Day a další *DigiGirlz* programy Microsoftu: <https://www.microsoft.com/en-us/diversity/programs/digigirlz/default.aspx>

Česká republika

Název opatření:

Kariérní IT portál: Czechitas

Popis opatření

Organizace *Czechitas* se dlouhodobě zabývá snahou motivovat více dívek a žen do IT odvětví. Organizace *Czechitas* vytvořila webovou stránku o možnostech práce v oblasti IT. Na tomto portálu lze nalézt přehled 12 různých pracovních pozic popsanych srozumitelně s cílem seznámit potenciální uchazečky s tím, co taková pozice obnáší. Nechybí ani popis kariérního postupu na dané pozici nebo představa o běžném pracovním dni v dané funkci. V poslední řadě lze zhlédnout video rozhovor s osobami, které pracují na prezentovaných pozicích.

Zdroje

<https://itpozice.czechitas.cz>

Odkaz na video rozhovory: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLBdMRtn84PKq8BUr9szBizo-W7A3LBCFgT>

Dánsko

Název opatření:

Workshop DigiPippi: Zvýšení počtu žen v IT oborech

Popis opatření

DigiPippi jsou workshopy zaměřené na zvýšení počtu dívek a žen v IT oborech. Začátek workshopu se věnuje zájmům účastnicích se dívek ve věku 7–13 let. Následně lektorky prezentují tyto zájmy v IT světě tak, aby dívkám dokázaly, že i IT svět je světem, kde se mohou realizovat. Absolvování tohoto workshopu vede ke zvýšení kompetencí dívek a k posílení jejich sebevědomí a víry ve vlastní technické schopnosti.

Zdroje

O DigiPippi: <https://digipippi.dk/>
O DigiPippi anglicky: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/good-practices/denmark/digipippi-coolest-girls-club-denmark>

Bulharsko

Název opatření:

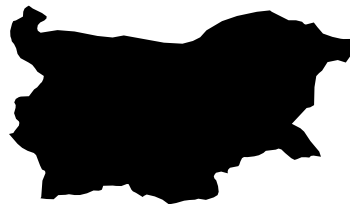
Soutěž: rozvíjení podnikatelských schopností mladých žen

Popis opatření

Soutěž *Enterpregirl.com* je určena pro mladé ženy (16–25 let), které mají podnikatelské nápady. Ženy zašlou komisi své projekty, z kterých je vybráno 10 nejlepších či nejnápaditějších. Ty poté výherkyně prezentují online před komisí i publikem, dostanou zpětnou vazbu ke svým projektům a nejlepší z nich dostane cenu v podobě stipendia v hodnotě 1000 eur (popřípadě notebook, mentorský program, profesionální vytvoření vlastního webu na přání výherkyně).

Zdroje

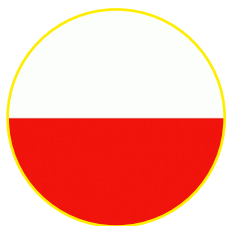
O opatření: <http://entrepregirlbg.com/>

Polsko

Název opatření:

Národní den otevřených dveří pro dívky

Popis opatření

Jednou ročně se soukromé a veřejné technické vysoké školy a STEM fakulty zúčastní Národního dne otevřených dveří pro dívky s názvem *Girls as Engineers! and Girls Go Science!*. Tato událost nabízí mladým ženám možnost seznámit se s akademickým životem na technických institucích a navázat užitečné kontakty. Zapojené univerzity otevírají své laboratoře, dílny a kanceláře a pořádají setkání s profesorkami, aby dívkám na konkrétních příkladech ukázaly, jak zajímavé a vzrušující může být studium na technické univerzitě.

Webové stránky dne otevřených dveří poskytují informace nejen o technických univerzitách a fakultách STEM, které se kampaní účastní, ale také novinky o aktivitách žen v oblasti STEM.

Procentuální zastoupení žen ve STEM oborech během působení této kampaně vzrostlo z 29 % na 37 %.

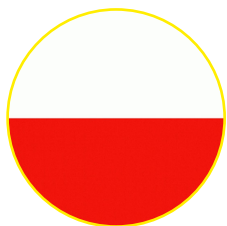
Zdroje

O opatření: <http://www.dziewczynynapolitechniki.pl/english>

Polsko

Název opatření:

Komplexní program a kemp pro dívky v IT

Popis opatření

IT for She programme je program, jehož cílem je zvýšit účast žen v technologickém průmyslu tím, že pomáhá talentovaným studentkám oborů souvisejících s novými technologiemi vstoupit na trh práce. Mezi aktivity programu patří také mentoring, který umožňuje některým studentkám vybrat si experta či expertku pracující/ho v předních IT firmách.

Dále program nabízí *Women in Tech Camp*, jedná se o největší evropský tematický tábor pro dívky v IT. Účastní se ho nejtalentovanější studentky IT z polských univerzit. Pro studentky je to příležitost prozkoumat tajemství programování, setkat se s mentorkami a mentory z oboru a představit si tak profesní kariéru a cestu osobního rozvoje v technologickém průmyslu.

Zdroje

IT for She programme: <http://www.itforshe.pl/pl/>
Women in Tech Camp: <https://womenintechcamp.pl/>

Česká republika

Název opatření:

Letní škola (F)IT pro holky

Popis opatření

Letní škola FIT probíhající jednou ročně v kampusu *Fakulty informačních technologií VUT v Brně*. Dívky absolvují workshopy zaměřené na různá odvětví IT a hledají tak své zájmy. Mimo workshopy dospívající dívky navštěvují technicky zaměřené firmy, které mají s VUT navázáno partnerství.

Součástí programu je také setkání se ženami působícími v IT odvětví. Profesionálky dívkám nabízí vhled do zaměstnání, která jsou tradičně považovaná za mužskou doménu.

Zdroje

<http://holky.fit.vutbr.cz/o-skole/>

Rakousko

Název opatření:

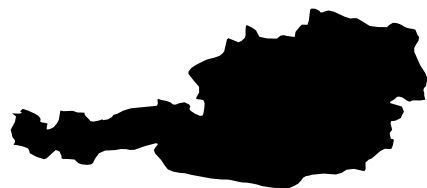
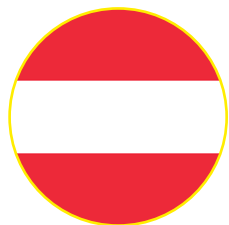
Girls' Day: den otevřených dveří veřejných institucí a společností

Popis opatření

Den dívek je dnem, který se zaměřuje na nestereotypní volbu povolání. V různých částech Rakouska probíhá ve stejný den, ale může se i částečně lišit. Běžně se jedná o otevřené dveře veřejných institucí a firem pro dívky ve věku od 10 do 16 let. Probíhají zde cílené prezentace a workshopy, které mají dívkám ukázat možnost nestereotypní volby kariérního zaměření, a snaží se je motivovat tak, aby si vybraly kariéru v technickém či vědeckém odvětví. Dívky navíc získají možnost sdílet své nápady s jinými ženami pracujícími v těchto odvětvích.

Zdroje

<https://www.bundeskanzleramt.gv.at/agenda/frauen-und-gleichstellung/gleichstellung-am-arbeitsmarkt/girls-day-und-girls-day-mini.html>

Rakousko

Název opatření:

Zavedení nového oboru k přilákání dívek k IT

Popis opatření

Škola Herthy Firnberg pro obchod a cestovní ruch (Hertha Firnberg School for Business and Tourism in Vienna) cílí na boření genderových stereotypů, a to různými způsoby. Škola ve spolupráci s Technickou univerzitou aplikovaných věd ve Vídni nabízí obor Komunikační a mediální design „vědecká třída“ (Communication and Media Design (KoMd) – “The Science Class”), který se snaží cílit i na dívky a povzbudit je ke zvážení alternativního povolání. Studium tohoto oboru tak prohlubuje nejen technické znalosti a schopnosti, ale také ty jazykové a sociální. Vyučující jsou školeni tak, aby byli citlivější v otázkách souvisejících s rovností žen a mužů. Zároveň škola pořádá i tzv. Gendermánii (Die Gendermania), interní školní soutěž zaměřenou na téma genderového mainstreamingu. Cílem soutěže je jít příkladem proti diskriminaci, genderovému znevýhodňování a zvýšit vnímavost k tomuto tématu zejména u mladých studentů a studentek školy. Své příspěvky studenti a studentky prezentují hodnotícímu publiku tvořenému studentkami 2. a 3. ročníku a porotou složenou z vyučujících a zástupců/kyň studentů a studentek.

Zdroje

Škola Herthy Firnberg pro obchod a cestovní ruch: <http://www.firnbergschulen.at>
Obor Komunikační a mediální design – „vědecká třída“: <http://www.firnbergschulen.at/portfolio-view/die-scienceklasse/>
Gendermanie: <http://www.firnbergschulen.at/allgemein/die-gendermania-ein-erfolgsformat/>

Některá opatření jsou převzata z následujících zdrojů:

Hana Tenglerová (ed.), Kamila Šimandlová, Ester Šebestová, Jana Dvořáčková, Marcela Linková. *Genderová rovnost ve vědě, výzkumu a vysokém školství: příklady praxe*, Národní kontaktní centrum – gender a věda, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha 2018.

Irena Smetáčková, Petr Pavlík, Kateřina Kolářová. *Sexuální obtěžování na vysokých školách: Proč vzniká, jak se projevuje, co lze proti němu dělat. Příručka pro vedení vysokých škol a vyučující*, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2009. ISBN 978-80-87398-02-9.

Gender Equality Commission: Compilation of good practices to promote an education free from gender stereotypes and identifying ways to implement the measures which are included in the Committee of Ministers' Recommendation on gender mainstreaming in education, Council of Europe 2015.

Rok vydání
2023